

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 25 november 2021
(OR. en)

13816/1/21
REV 1

LIMITE

TELECOM 416

NOTA

van:	het voorzitterschap
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
Betreft:	Digitale rechten en beginselen - Oriënterend debat

De Europese Raad heeft erop gewezen hoe belangrijk de digitale transformatie is voor de welvaart, de veiligheid en het concurrentievermogen van Europa en voor het welzijn van onze samenlevingen. In deze context heeft hij erop gewezen dat de mededeling van de Commissie "Digitaal kompas 2030: de Europese aanpak voor het digitale decennium" een bijdrage is aan het uittekenen van de digitale ontwikkeling van Europa voor het komende decennium¹.

Digitale technologieën veranderen elk aspect van ons leven en bieden ongekennde kansen. Door de COVID-19-pandemie zijn de rol en de perceptie van digitalisering in onze samenleving en economie ingrijpend veranderd, en verloopt de digitalisering sneller. Digitale technologieën hebben evenwel ook de digitale kloof in de Europese Unie groter gemaakt, niet alleen tussen goed geconnecteerde stedelijke gebieden en afgelegen of landelijke gebieden, maar ook tussen degenen die ten volle kunnen profiteren van een verrijkte, toegankelijke en beveiligde digitale ruimte en degenen die dat niet kunnen.

¹ Verklaring van de leden van de Europese Raad, 25 maart 2021.

Grote digitale bedrijven worden steeds machtiger, en door hun bedrijfsmodellen en vrijwel volledige controle over onze gegevens zijn zij in staat ons democratisch proces te beïnvloeden. Digitale technologieën vergroten de kloof tussen arm en rijk; zij brengen risico's met zich mee op het gebied van veiligheid, beveiliging en beperking van de keuze, en op het gebied van de fundamentele vrijheden. Inbreuken op de persoonlijke levenssfeer, de verspreiding van illegale inhoud en producten, de verspreiding van desinformatie en cybercriminaliteit, het risico van grootschalig toezicht op burgers, online censuur en algoritmische vooroordelen kunnen een belemmering vormen voor de eerlijke en niet-discriminerende verstrekking van particuliere en openbare diensten aan burgers, en komen steeds vaker voor. Dat zijn problemen die de Europese levenswijze en het Europese samenlevingsmodel kunnen ondermijnen. Tot op zekere hoogte doet de digitale transformatie denken aan historische ontwikkelingen waarin technologie en vooruitgang het weefsel van onze samenlevingen hebben beïnvloed.

De EU heeft de kans en de plicht haar burgers te begeleiden in een tijdperk van een digitale samenleving waarin mensen hun digitale onvolgroeidheid overwinnen en zich bewust worden van hun digitale rechten en waarin regeringen duidelijk hun verwachtingen ten aanzien van technologieaanbieders kunnen bepalen om zowel individuele rechten en vrijheden te waarborgen als een omgeving te creëren waarin werk kan worden gemaakt van dringende maatschappelijke uitdagingen.

Zoals in het digitaal kompas 2030 wordt toegelicht, heeft de EU een visie op een Europa dat uiterlijk in 2030 een digitale transformatie ondergaan zal hebben, en deze strookt met de Europese waarden. Het is een Europa dat innovatieve bedrijven en mondige burgers omarmt in een mensgerichte, inclusieve, welvarende en duurzame digitale samenleving. Het onlangs goedgekeurde "traject naar het digitale decennium" is een eerste stap in de richting van een verdere versterking van ons digitale leiderschap en empowerment van burgers en bedrijven, zodat digitalisering de motor wordt van economische groei en maatschappelijk welzijn in Europa. De Commissie werkt momenteel aan digitale rechten en beginselen die zullen zorgen voor een duurzame, mensgerichte en op waarden gebaseerde digitale transformatie, en zij is van plan voor het einde van het jaar een voorstel in te dienen in de vorm van een gezamenlijke plechtige verklaring.

De verklaring waarin de digitale rechten en beginselen van de EU worden uiteengezet, is bedoeld als referentiekader voor alle Europeanen, om hen te informeren en mondiger te maken met betrekking tot de rechten, vrijheden en beginselen die in het rechtskader van de Europese Unie zijn verankerd en om ervoor te zorgen dat deze online op dezelfde manier worden geëerbiedigd als offline. Zij is bedoeld om de beleidsmakers te sturen in een gezamenlijke inspanning om de Europese weg naar een duurzame, mensgerichte digitale wereld te bepalen en om beleidsinterventies van de EU op weg naar de digitale transformatie van Europa stevig te verankeren. De verklaring zou daarom ook een mondiale benchmark kunnen worden voor het aanpakken van maatschappelijke en ethische kwesties die uit de digitale transformatie naar voren komen.

Sinds dit initiatief in maart dit jaar voor het eerst werd aangekondigd in haar mededeling over het digitaal kompas, treedt de Commissie actief in contact met burgers en relevante belanghebbenden om hen inspraak te geven. In mei 2021 heeft de Commissie een brede online openbare raadpleging opgezet over een ontwerp voor een reeks digitale beginselen op basis van een aantal belangrijke gebieden, overeenkomstig de gebieden die genoemd worden in de mededeling over het digitaal kompas: universele toegang tot internetdiensten, universele digitale vorming en vaardigheden zodat mensen actief kunnen deelnemen aan de samenleving en het democratische proces, toegankelijke en mensgerichte digitale overheidsdiensten en openbaar bestuur, toegang tot digitale gezondheidsdiensten, een open, veilige en betrouwbare onlineomgeving, kinderen en jongeren beschermen en mondiger maken in de onlineruimte, een Europese digitale identiteit, toegang tot digitale apparaten, systemen en diensten die het klimaat en het milieu eerbiedigen, en ethische beginselen voor mensgerichte algoritmen.

De Commissie organiseerde ook participatieve workshops met het maatschappelijk middenveld, gerichte interviews en een raadpleging van kinderen en hun opvoeders. Zij heeft ook een Eurobarometer-enquête gehouden om standpunten te verzamelen in alle lidstaten en in alle leeftijdsgroepen, met bijzondere aandacht voor jongeren en verschillende sociale achtergronden. Deze raadplegingen hebben mede vorm gegeven aan de ontwerpverklaring die de Commissie na de zitting van de Raad TTE zal voorstellen.

- Uit de raadplegingen kwam brede steun naar voren voor een Europese verklaring over digitale rechten en beginselen. Uit de resultaten van de Eurobarometer blijkt dat een groot aantal burgers (82 %) het nuttig zou vinden dat er een gezamenlijke Europese visie op de digitale samenleving wordt geformuleerd en gepropageerd door middel van een lijst van rechten, beginselen en waarden.
- Daarnaast gaf 77 % van de burgers aan meer te willen weten over hun rechten in de online-omgeving, waarbij een aanzienlijk aantal burgers (34 %) ook aangaf dat zij zich er niet van bewust waren dat rechten als vrijheid van meningsuiting, privacy of non-discriminatie ook online moeten worden geëerbiedigd.
- De respondenten in de openbare raadpleging benadrukten dikwijls dat de Europese digitale samenleving op Europese waarden gebaseerd moet zijn en dat het voor een Europees model van digitale samenleving van cruciaal belang is dat niemand wordt achtergelaten.

Met de resultaten van de raadpleging zal in het voorstel voor een Europese verklaring over digitale rechten en beginselen rekening worden gehouden. De verklaring zal ook voortbouwen op recente verklaringen (zoals de Verklaring van Lissabon, de Verklaring van Berlijn en de Verklaring van Tallinn) en op initiatieven van de lidstaten zoals het Spaanse Handvest van digitale rechten, de Italiaanse Verklaring over internetrechten, het Portugese Handvest van de rechten van de mens in het digitale tijdperk, het Deense witboek over een beter sociaal contract met big tech, of het non-paper over de bevordering van de rechtsstaat in de digitale ruimte: een op mensenrechten gebaseerde benadering van nieuwe en opkomende digitale technologieën door Slovenië, Tsjechië, Slowakije en Oostenrijk.

Tegen deze achtergrond wordt de ministers verzocht met het oog op de gedachtewisseling de volgende vragen te beantwoorden:

1. Moet een Europese verklaring over digitale rechten en beginselen een koers uitzetten voor het komende decennium en de eerste stap zijn om samen met de partners die de democratische waarden van de EU omarmen, een mondiale benchmark vast te stellen?
2. Vormen de hierboven beschreven gebieden volgens u een goede basis voor een overkoepelende verklaring over digitale beginselen voor een digitaal decennium?